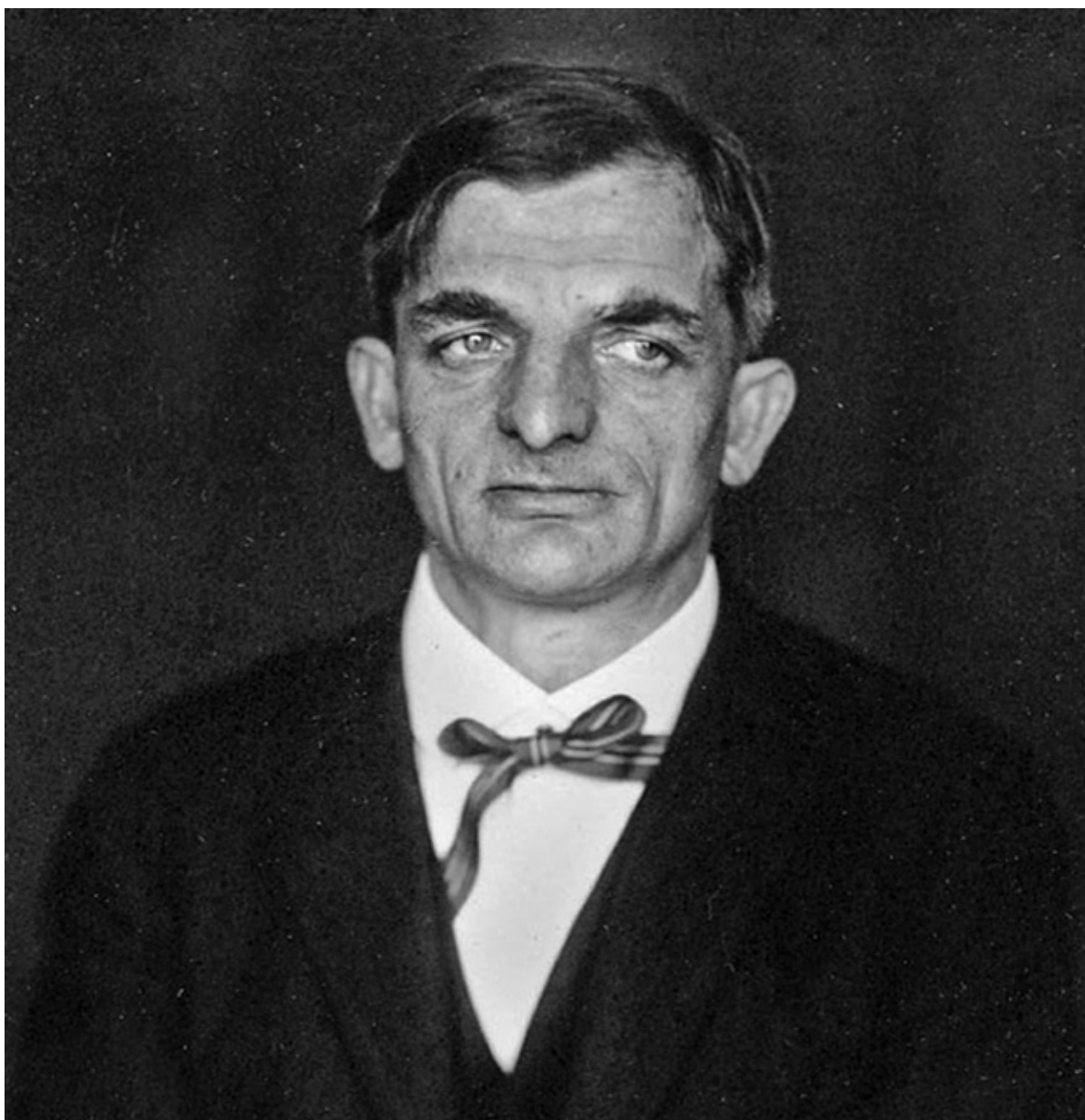

JOACHIM RINGELNATZ

író, költő, kabarista és festő. Hozzá matróz (kedvelt tetoválásukról, a csikóhalról választotta művésznevét az eredetileg Hans Gustav Böttichernek anyakönyvezett Joachim), mindenek egy panzióban, szakmunkástanuló egy kátránypapírüzemben, utazási iroda bennülő alkalmazottja, idegenvezető, kirakatrendező és magánkönyvtáros, a kielii matrózslázadás napjaiban pedig kis híján akasztott ember is lett belőle.

1909-ben a müncheni költők törzshelyén, a Simplicissimusban tünt fel Wedekind mellett, a weimari köztársaság idején a Schall und Rauchban lépett színpadra. 1920-ban a Seeman Kuttel Daddeldu, és a Turngedichte, 1928-ban a Matrosen, illetve az Als Mariner im Krieg című kötetekben adta közre verseit, emlékiratainak a Mein Leben vor dem Krieg címet adta. 1933-ban a nácik hatalomra kerülésük után betiltották. A maga polgárpukkasztó, excentrikus módján állt rajtuk bosszút: 1934-ben meghalt tüdővészben. Festményei elvesztek, az általa rendezett kirakatok szintén a múltéi immár, csodálkozunk hát rá a lírai életműből vett néhány szemelvényre.

A két atom

(Es waren zwei Moleküle)

Ücsörgött békén két atom
a malomban, a garaton.
Nézték a forgó kereket,
béke köztük s szeretet.
És nem tud róluk senki – csak
egy hőstenor, ki berekedt.

A hazátlan

(Heimatlose)

Nemrég
majd' a falra másztam:
vendég
voltam épp, s a házban
hosszan
moccan
a vécnél,
a padló egy lécnél –
ott volt a vacca,
hol halkan, mégsem békén él –
egy tengerimalacka.
Ágál,
sőt: izgágál,
nyugtalan mereng el,
majd bámész
szemmel
rám néz:
„Hol a tenger?”

A Földgömb

(Der Globus)

A Földgömb gondolt egy felet,
s kérdé az ős, ősz s bős Falat:
„Hol búj bennünk, falalj... felelj,
az értelem avagy velej?”

A Fal szólt méla-önfeledten:
„A tiéd – a hátsó feledben.”

Azóta, mint a tűz felett
a nyárson forgó tyúkfalat,
a Föld – hátán velünk – örök
körök ívén fordul-pörög,
hogyan megtalálja hát saját
bölcs hátsaját, bölcs hátsaját.

Gyerekkoromból

(Aus meiner Kinderzeit)

Apám s jóanyám szemefénye,
édes otthon, boldog, áldott,
a tűzről pattant Rózsi néne,
ragad pitéje, mint a vályog.

Ha kiokádok kis szobámban,
a bátyám röhög, mint a dán dog,
ha röhög, nővérem pofán kap,
ha pofoz, anyám sírva rám rogy.

Ha sír, apám rögtön kiátkoz,
ha átkoz, Rózsi néne tátog,
bort nyakal, nekem pitét hoz –
pitét látok, s megint okádok.

Pszt!

(Psst!)

Álmodd békén az álmod.

Ha nem bízol már senkiben,
elég ajtód bezárnod,
meg ablakod,
s nem kell még nézned sem. Pihenj.

Te légy a csönd, mi hallgat.
Nem látsz, s mégúgy se látszol.
S ha történnék is bármi, bárhol –
nem te akartad.

Ülj vak homályban, meg se nyikkanj,
bújd könyveid, a meg sem írtakat.

Amink volt és amink van,
mindent, amink...
Elhordja majd egy pirkadat.

A monddmire várva

(Warten auf Weißnichtwas)

Élet-halál unott zenéje
egy önjáró verklin zörög,
csorbult cserép rogy más szemétre
hátul, a ház mögött.

Az ablakban egy bús kisállat
örök körpályáján liheg.
Csöngetnek. Egy vigéc kínálgat
szappant. Vagy cipőpertliket.

Jaj, mennyi tárgy. És mind hiába.
Egy sincs, mi messzi hajtana
négy fal közül a külvilágba –
s egy sincs, mi itthon tartana.

Győrei Zsolt (1970) Faludy-díjas költő, műfordító, író,
drámaíró, a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára.